

Domáci glasovi

Stev.64.

Lienz, četrtek 4.aprila 1946.

Leto 2.

ZAKAJ NÜRNBERG ?

Ker se nürnberška razprava vleče že nekaj tednov, je nastalo splošno mišljenje, da je namen razprave krenil s prave poti. Zato je dobro, da si ga znova priključimo v spomin.

Najprej: nürnberška razprava je po svojem bistvu različna od vsake druge razprave. Nacisti in fašisti, ki so jih obtožili navadnih zločinov, sodijo v državah, katere so jih obtožili. Njihovo krivdo ali nedolžnost presodi redno kazensko sodišče. Kazni so enake kaznim navadnih zločincev.

V Nürnbergu pa ni tako. V tem nemškem mestu je mednarodno sodišče, v katerem sedi osem najznamenitejših angleških, ameriških, sovjetskih in francoskih sodnikov. Postopek so določili na osnovi sporazuma - ki so ga dosegli v popolnosti - med kazenskimi zakoni omenjenih štirih držav. Tako je n.pr. dokazni postopek naloga javnega tožilca, kakor je to v navadi v Vel. Britaniji in Združenih državah. Obtoženci ne morejo dokazovati, da so nedolžni, kakor je to mogoče po kazenskem postopku, ki je v veljavi v Sovjetski zvezi in Franciji.

Česa jih obtožujejo? Ne samo in nujno za posamezne in osebno zagrešene zločine. Tako je n.pr. dvomljivo, da je diplomat, kakršen je von Papen, kdaj koli koga ubil. Neverjetno je tudi, da bi se bančnik Suhacht zabaval z mučenjem svojih žrtev. Obtožbe so precej hujše. Na zatožni klopi sedi dvajset mož, od Göringa navzdol, ki so s svojim delovanjem povzročili smrt, mučenje in glad milijonom ljudi. To so ljudje, ki so naredili nabrt za nacistični ustroj, ki je človeštvu prinesel več trpljenja kakor kakršen koli režim, odkar je svet. Vsak posamezni nacist je obtožen, da je založil svoje sposobnosti kot vojak, diplomat, finančnik ali gospodarstvenik, v namen pripraviti sredstva za vojno; obtožen je, da je pripravil nemški narod do tega, da je želel vojno in to vojno, v kateri je "višja rasa" naredila iz nasilja čednost in iz človeškega usmiljenja slabost.

Zakaj jih moramo soditi? Lahko bi dejali, da je njihova krivda jasna sama po sebi. Toda čeprav je jasno ljudem, ki danes še v milijonih trpijo zaradi pomanjkanja hrane in strehe nad glavo, da bi jih bilo potrebno brez velikega zavlačevanja obsoditi na smrt, je vendar razumljivo, da bi takšna kazen ne bila zadovoljiva. Angleško pravo pozna načelo, po katerem ni zadosti, da pravici zadostimo, temveč moramo tudi jasno dokazati, da smo naredili pravico. Obtoženci morajo imeti priložnost, da razložijo svoje razloge, ki so jih dovedli do takšnega ravnanja. Morajo imeti tudi priložnost, da jih zadovržajo najboljši odvetniki. Vsak drugi postopek ne bi pomenil nič drugega kot uporabljati iste nacistične metode, ki so zdaj v Nürnbergu na zatožni klopi.

Zakaj traja nürnberška razprava tako dolgo? Gotovo bi lahko ugovarjali: če navadnega morilca lahko v nekaj urah ali dnevih spoznamo za krivega, potem bi lahko tudi ljudi, ki so krivi za smrt milijonov ljudi, obsodili še v krajšem času. Odgovor na to je, da ima nürnberška razprava veliko globlje namene, kakor samo izreči smrtno obsodbo nad obtoženci. V zadnjih štirih mesecih niso javni tožilci objavili samo obtožb, ki težijo posamezne obtožence.

Zadevo je potrebno pojasniti v vsch malenkostih, kajti služila ne bo samo nam, ki jo imamo še predobro v spominu temveč tudi našim znancom. Včasih imamo morebiti občutek, da so vse te podrobnosti odveč in dolročasne. Svet, ki je še nasičen s strahotami zadnjih šestih let, se s težavo znova zrača. V splošnem prevladujč prirodna želja po pozabljenju. To je prav nevarnost. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi po prvi svetovni vojni. Dokazila, ki so bila sprva videti jasna in vsakomur razumljiva, so ljudje kmalu pozabili ali pa so jim izginila iz spomina. Hitler je imel možnost, ko je računal s to človeško slabostjo, da bi naredil eno izmed najboljših orožij svoje propagande: bajko o Nemčiji, ki so ji naredili krivičo.

To se ne sme znova dogoditi. V Nürnbergu sedi nacistični režim na zatočni klopi zadovine. Naši otroci in otroci naših otrok bodo čitali zapisnike nürnberške razprave v vsej jasnosti. Za razliko od nas ne bodo imeli osebnih spominov na boje in trpljenje; osebno bodo sodili o pravičnosti zavezniške stvari. Zaradi tega mora biti razprava izvedena v popolnosti in točnosti, brez najmanjših izpustitev. Če imajo obtoženci možnost, da se branijo, mora tudi njihova obramba biti točno zabeležena v zapisnikih.

Zaradi tega ne smemo biti nestrpni zaradi navidezne dolgotrajnosti nürnberške razprave. Končali jo bodo takrat, ko bo objavljeno vse važno gradivo in ko bodo vsa vprašanja dobila odgovor. Pravici bo zadoščeno; ne samo obtožencem, temveč tudi nam samim. Ta pravica pa ne bo pravica džungle. (Iz "Glasa zaveznikov" od 25.3.1946.)

KAJ JE CILJ KOMUNISTOV

V teku zadnjih let so angleški komunisti stalno nekaj mesecev pred tradicionalnim binkoštnim kongresom delavske stranke zaprosili, da bi jih kot zaključeno stranko sprejeli v delavsko stranko. Ta prošnja je bila vsakokrat odbita.

Tudi letos so ponovili to prošnjo. Počlejmo, kaj pravi "Daily Herald", zakaj da so odklonili to prošnjo:

"Delavska stranka varno in nezrešljivo vodi državo. Vlada bo svoj program brez odlašanja in nezmotljivo izvedla. V tej uri triumfa angleške delavske stranke zahtevajo komunisti, da bi jih sprejeli kot zaključeno stranko. Če hočejo komunisti z nami sodelovati, morejo posamič zaprositi za članstvo in tako pripoznati demokratična načela, ki jih je stranka tako rekoč brez krvi dosežla. Splošne volitve so dovolj jasno pokazale, da komunisti nimajo upanja, da bi pri svobodnih volitvah si pridobili podporo volilcev.

Toda kot posamezniki se nam nočejo priključiti. Smatrajo kot neobhodno potrebno, da še dalje obstojč kot stranka, ki bi kot velota snubila med delavsko stranko. Iz tega je jasno razvidno, da imajo pred seboj cilje, ki niso cilji naše delavske stranke in ki komunisti upajo, da nam jih bodo vsilili, čim bodo sprejeti v stranko.

Kaj je cilj komunistične stranke? Na to vprašanje ni težko odgovoriti, ker so njene politične ideje in metode dobro poznane. Hočejo diktaturo proletarijata, to je zveneča fraza, ki pa dejansko ne pomeni nič drugega kot diktaturo neke komunistične birokracije nad proletarijatom, ko bi vse druge stranke zatrli.

Angleški narod noče vsiliti svojih življenskih oblik nobenemu drugemu narodu. Angleški narod je pri zadnjih volitvah odločil, s kakšnimi metodami hoče zgraditi socialistično državo. Ni pri volji, da bi si pustil od komunistov vsiliti sistem, ki ne ustreza svojstvu države. To bi vsekakor ostalo njihov očitni cilj, če bi jih sprejeli

v delavsko stranko.

Težko si predstavljamo dve stranki, katerih metode so si tako različne, kakor sta to delavska in komunistična stranka. Delavska stranka prejema svoj mandat od naroda. Simbol demokracije je svoboden parlament. Angleški narod se hoče sam vladati. Delavska stranka predstavlja tisto orodje, s katerim narod izvaja oblast. Zato bi bila huda napaka, če bi v posvetovalno skupščino delavske stranke sprejeli stranko, ki hoče uničiti naše ribanje." (Po "Neue Zeit").

Govor generala Rankoviča

"Primorski dnevnik" od 28.marca piše:

"Na včerajšnjem zasedanju narodne skupščine je notranji minister Ranković podal izčrpno poročilo o notranji politiki.

Min.Ranković je poudaril, da je konec vojne spravil v obupen položaj znatno število ljudi, ki so se dolgo leta aktivno borili sodelujoč z zasedbenimi oblastmi in ki se jim ni posrežilo prebrabiti mejo ter se umakniti z nemškimi enotami. Med njimi so najbolj številni in najvažnejši ustaši in četniki. Znatnemu številu teh se je posrežilo uiti čez mejo v Avstrijo ali Italijo, kjer so bili deležni neupravičenega in nerazumljivo dobrodušnega sprejema in podpore.

Namesto da bi bili predači našim oblastem kot vojni zločinci in izdajalci, jim je bilo omogočeno ustvariti snezda ob naših mejah za nadaljevanje terorističnega delovanja, lažne kampanje proti Jugoslaviji. V vseh kvizlinških vojaških formacijah je služilo mnogo zapeljanih ljudi, ki smo jih pripravljani osvoboditi od odgovornosti in pozabiti na njihovo izdajo, ter jim dovoliti, da se vrnejo domov in se ponovno lotijo svojega vsakodnevnega dela. V ta namen sta bili izdani dve široki amnestiji, ki sta osvobodili mnogo tisoč oseb iz koncentracijskih taborišč ter omogočili mnogim drugim, da so se vrnili iz ezdov, kamor so se skrili iz strahu pred kaznijo. Na podlavi amnestije z dne 5.avgusta 1945 in odloka maršala Tita z dne 2.marca t.l. je bilo izpuščenih 50.519 vojnih ujetnikov, med tem ko je bilo nedavno amnestiranih 46 oseb, ki so že nastopile svojo kazen.

V zvezi z njimi je min.Ranković omenil akcije, ki so bile izvršene, da bi bila uničena tolpa ustašev in četnikov in ki je privedla do tega, da je bil zajet Draža Mihajlovič ter veliko število vidnih četniških komandantov."Kaznovanje vojnih zločincev predstavlja za nas odločno in načelno zahtevo ljudskih oblasti. Mi zahtevamo preddajo vseh zločincev, ki so v teku štirih let grozne okupacije pustili po naši deželi."

Minister Ranković je nato povedal, da so jetniki razdeljeni v skupine tako, da se upošteva individualnost vsakega posameznika, kakor tudi narava izvršenega zločina. Oni, ki imajo manjše kazni ter oni ki kažejo obžalovanje, so poslani na obnovitveno delo, pri čemer se nudi vsakemu prilika, da bo predlčan za izpustitev, če bo požrtvovalno delal.

Nato je minister govoril o sestavi in nalogah ljudske milice. Njena osnovna naloga je ohranitev pridobitev štiriletne narodno osvobodilne borbe ter zaščita novega socialnega reda. Ker je izšla iz ljudstva, mora sleneti ljudska milica na širokih ljudskih množicah. Samo taka ljudska milica bo morla izpolniti svoje naloge, drugače tega ne bo morla storiti, ker je njeno številčno stanje samo 30.000 mož.

Govorec o oddelku za ljudsko zaščito, o OZNI, je min. Ranković poudaril, da je popolnoma razumljivo, da kakleti sovražniki nove Jugoslavije, reakcionarni vseh vrst, saboterji, vohuni in podobni

elementi ne morejo imeti dobrega mnenja o OZNI. In prav zaradi tega si je ta orban naše ljudske oblasti pridobil veliko ljubezen, ugled in zaupanje ljudstva v naši deželi.

"Mislim," je dejal na koncu gen. Ranković, "da kažejo vsa ta dejstva, da je Jugoslavija na poti popolne demokratične okrepitve notranjega položaja. Ob enem to ponovno dokazuje, kako zelo so tedenciozne laži, da v naši državi ni demokracije, da vlada tu teror ter da so 100.000 državljanov v zaporih in taboriščih."

Podrobnosti o slovaški zaroti

"Neki poročevalec obveščevalne službe češkoslovaškega notr. ministerstva je 25. marca podal tisku nekatere podrobnosti - o zaroti, ki jo je, kot domnevajo, na Slovaškem zasnoval biv. jezuit prof. Tomislav Kolaković, ki je hrvatskega porekla.

Kolaković, je izjavil poročevalec, je prispel v Prago leta 1943, kamor so ga poslali iz Vatikana zaradi obveščevanja. V Pragi je imel predavanja proti socializmu in je pripravljaj tajno katoliško stranko "proti rdeči vojski in sedanjji vladi".

V mesecu novembru ali decembru 1945, pravi nadalje poročevalec, je Kolaković odšel v Rim in se vrnil spet na Češkoslovaško, kjer je ponovno navezal stike s člani razpuščene Hlinkove stranke in z mnogimi visokimi češkimi funkcionarji. Sedež svojega delovanja je imel zlasti v Bratislavi.

VATIKAN DEMANTIRA. Iz vatikanskega mesta poročajo: Vest, da bi bili duhovnika Tomislava Kolakovića, ki ga obtožujejo, da je sodeloval pri neki zaroti na Češkoslovaškem, poslali v deželo po naročilu sv. stolice, so v vatikanskih krogi označili kot neutemeljeno." ("Glas zaveznikov" od 27.3.1946.)

--:--

NOVI SOVJETSKI ODPOKLIC V KANADI. Dopisnik lista "News Chronicle" iz Ottawe piše, da je Sovjetska zveža odpoklicala podpolkovnika Georgijeva Pöpova, ki je bil naslednik prejšnjega vojaškega atašeja na sovjetskem veleposlaništvu v Ottawi polkovnika Zabolina. Čeprav je sovjetsko veleposlaništvo sporočilo, da bo Popov izostal le "začasno", pravi Reuter, da je poslaništvo dalo enako pojasnilo tudi ob priliki Zabolinovega odhoda. - S tem dodkom se je seznam oseb, ki so od trenutka, ko se je pojavil vohunski škandal, zapustile sovjetsko poslaništvo, spet pomnožil. Med temi osebami so: veleposlanik, prvi tajnik in biv. načelnik "Tassove kanadske agencije." ("Glas zaveznikov" od 27.3.)

"PRIMORSKI DNEVNIK", glasilo OF za Slovensko Primorje, od 28. III. piše: "Pri šovinističnih izpadih pred tremi dnevi v Corici je drhal

vdrla v stanovanje Frančeta Bevka, predsednika Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora, brutalno ravnala z njegovo ženo Davorino in skušala sneti zastave z oken stanovanja. To ji je končno tudi uspelo. Naslednji dan so isti elementi zopet vdrli v stanovanje Frančeta Bevka in ga popolnoma demolirali. Policije ni bilo. Ljudstvo Julijske Krajine smatra, tako pravi "Primorski dnevnik", da odgovornost za napad na ženo njegovega voditelja pada tudi na zavezniško vojaško upravo, ki omogoča fašističnim elementom v Julijski Krajini svobodo delovanja in jih tudi ščiti."

UMRLI SO: Marion Tönies - Dunn, iz Ljubljane; Franc Sever, žel. upok. na Črnučah; Rozi Kušar - Roter, v Zororju; Josip Javoršek, mesar v Gračcu; Mihael Dimnik, posestnik v Jaršah.